

Szerkesztői iroda:
Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap megillető közlemények címzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 32 korona.	Negyedévre . . . 8 korona.
Félévre . . . 16 korona.	Egy hóra . . . 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:
Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög centiméternyi tér ára 8 fillér. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 2 korona.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 60 fillér.

Hivatalos közlemények sora 10 korona.

Nyilttérí ozikkek garmond sora után 40 fillér fizetendő.

A pálinka.

Francziaországban nagy társadalmi mozgalom indult meg a dohányzás ellen, a mely ha szüvedélyesen üzik, csaknem oly szomorú következményekkel jár, mint az alkoholizmus. A francia állam egyik legnagyobb jövedelmét szerzi a dohányfogyasztásból, de azért a mozgalom ellen nem szól, nem is szólhat és az a mozgalom bizonyára több ezer, a nikotin által már félig tönkretett szervezeti embernek fogja visszaadni az egészségét és aztán az egészségessé tett embert visszaadja a munkás társadalomnak.

Ugyanott az alkoholizmus ellen is dolgoznak már régen a különböző fegyverekkel. Például a pálinkás ember belső szerveinek fokozatos tönkremenését színes ábrázatok mutatják a falakon elrettentő például, még a kasszárnyák legénységi szobáiban is. Használó dolgok az alkoholizmus ellen a nyugot legtöbb államában főtálálhatók. Ismeretes, hogy a Skandináv félsziget egykor erős szeszfogyasztó népét teljesen elterelték ezek a társadalmi mozgalmak a pálinkaivástól. Bécsben a „cseherlik” létesítése volt igen hasznos, az apró kis kávéházaké, a hol kétgarasért kap csokoládét, tejes kávét vagy teát a szegénysorsu ember. Az idén Budapesten is tettek vele kísérletet, hogy milyen eredménnyel, eddig nem tudatik, de kétségtelen, hogy csak jó eredménye lesz.

Annak ötletéből hozzuk ezeket fel, hogy egy néppárti képviselő az országgyűlésen a szemére vetette Lukács pénzügyminiszternek, hogy a néppárti fogyasztási szövetkezeteknek nem ad italmérési engedélyt s így azok nem árulhatnak pálinkát a népnek.

A miniszter erre azt felelte, hogy nem azért nem ad engedélyt mindenne, ahova kéri, mert ott keresztényi lenne a fogyasztás, hanem azért bányakcsináj az engedélyekkel, mert azt akarja, hogy *kevésbé legyen* a korcsma.

Egészen természetes a miniszter álláspontja. Ha ezt akarja, akkor csakugyan nem dobálózhat a pálinkamérési engedélyekkel. De nincs is rá szükség, hogy dobálózson és ha nem teszi, azzal az állam rendkívül humanus és nemes munkát végez, csak aztán azon az uton maradna tovább is. Mert bizony Páder ur, akár keresztényi pálinka, akár zsidó pálinka, akár konyak, akár közönséges suba gallér: egy kutya az valamennyi, mert az valamennyi öl, pusztít és romból, beteggé és szegénynyé

teszi az embert, hogy azután a bűn ösvényére vihesse.

Mert hiszen tudvalevő, hogy akár a finom szesznek, akár a subapálinkának egyformán meg van egy rettettes hatalma az emberek nagyrésze fölé. Ez a hatalom az, hogy az emberek nagy részére nézve nincs bennük mérsékelt fogyasztás. Épen a nép az, a mely nem tud benne mérsékelt fogyasztani. A naponkénti egy korty pálinka épen nem árt, sőt tudvalevőleg hasznuknak tartják, de hol van az a nép, a mely megáll anaponkinti egy kortynál?

Nincsen meg bennük az az ellentálló képesség, a mi megvan az intelligens emberben. De még az intelligens emberek között is van, a ki nem bír ott megmaradni s mint mondani szokás: rájár a pálinkára. S hogy ez az egyre fokozódó szokás szenvedélyé ne váljon benne, csak egy módja van: ha kidobja a házból a pálinkát.

Ez kellene a népnél is, annak a házából is ki kellene dobni vagy pedig, a mi egyre megy: nem ereszteli oda be, mert hiába a beszéd arról a „mérsékelt” fogyasztásról, hiszen tudott dolog, hogy az nem áll. A miként nincs mérséklet az ópiumivásban, akként nincsen az alkoholizmusban sem.

A pálinka teljes elvonása azonban lehetetlen, sok gazdasági, ipari és állami érdeke ütközik s Jókai leírása a „Jövő század regényében”, a hol a pálinkát csak gyógyszerként lehet kapni orvosi rendeletre, bizony ma is csak a jövő század regénye. Hanem e helyett lehet a kimerés korlátozása. Az állam ez által, mint ismeretes, pénzben veszít, mert hiszen a fogyasztási adóban és italmérési illetékben e korlátozás által tetemesen megrövidül. Itt előáll az az axioma, hogy az állam megrövidülése elsőrendű állami érdek és csak szerencsének lehet tartani, ha ezt belátják és végre valahára követik. Az ez ellen való panaszkodás épen nem tekinthető üdvös ötletnek a nép érdekében; ellenkezőleg, közös társadalmi akció volna szükséges arra, hogy Magyarország népében egyetlen egy sem találkozzon olyan, akiről meg lehetne írni a második L' Assomoir.

Politikai hír.

Tisztogatás a főispánok közt.

Budapesti tudósítók közlése szerint közelebről több főispánt fognak nyugdíjazni.

Kétségtelen igazság, hogy magának a jó közgazgatásnak érdeke, hogy a *kortés főispánokat* mozdítsák el és állítsanak szigorú és igazságos főispánokat az adminisztráció fölé, a kik nem politikát, nem választásokat csinálnak, hanem a közigazgatás tisztaságát, gyorsaságát biztosítják ellenőrző hatalmuk igazságos felhasználásával. A kortés főispán, kit ezer szál, ezer érdek, ezer közösen elkövetett politikai csíny és nyilvános erőszak köt a választások révén a korrupcióhoz, képtelen is a közszolgálat ellenőrzésére. Ezeknek tehát menniük kellene még akkor is, ha nem volna gyanusak a régi szabadelvű érdekiránnyal való összeköttetésekért. Nemcsak a kormánynak, mint ilyennek, de az egész nemzetnek a jó, pártatlan közigazgatást váró egész nemzetnek érdeke, hogy a kortés főispánokra eljőjön az alkonyodás, a megérdemelt bűnhődés a multakért.

Az osztrák absolutismus.

Kolozsvár, ápril 20.

Az osztrák békéltető bizottságnak minden akciója daczára ma sem változott a helyzet, sőt ma még reménytelenebb az állapot, mint eddig volt.

Most ismét az a hír, hogy kísérleteket tesznek a Reichsrath újabb összehívására, melyek napjaul május 8-át írják ki. Az új ülésnek egyedüli célja, hogy megválasszák a kvóta-bizottságot, melyről előre is tudják, hogy a jelen kvótában fog megállapodni. Ezt azonban ismét nem tudják törvényre emelni s újra a közös uralkodónak kell dönteni a júliusban kezdődő második félévre.

Technikailag tehát valahogyan csak rendezik a közös ügyeket, noha azok erkölcsi erejüket réges-régen elvesztették. A dualizmusnak már vége van, csak a külső formája maradt fenn, az is csak azért, mert az új alakulás nem tud kibontakozni. Magyarország csak utálalna lassankint az állami önállóság útjára, de az osztrák népek sem egyesíteni, sem külön választani nem lehet.

Ausztria nem tud felbomlani és nem tud együtt maradni. Ez a bolond állapot járja már évek óta és ha csak valami világos esemény nem jön közbe, nem is fog egyhamar másként alakulni akár absolutizmussal, akár alkotmányossággal kormányozzák is az össze nem férő, sőt össze sem illő népségeket.

Előttünk áll a külfölddel való kereskedelmi szerződés megújítása. Ha ezeket sem tudják Ausztriában törvényhozásilag megkötöni, a felbomlásnak jeleiről a külföldnek is tudomást kell vennie. Ez lesz tehát a végső határ, a melyig a pártoknak vagy

ki kell békülniök, vagy bele kell nyugodniök az alkotmányosság megszüntetésébe. Mert, hogy a szerződéseknél a külföldi törvényhozasok nem lesznek oly előzékenyek, mint a magyar törvényhozás, mely évek óta az osztrák viszonyokhoz méri cselekvését, az bizonyos.

Tíz fillér.

— Miniszter a díjnokokért. —

Az igazságügy hatalmas, nagy gépezete megroppant. Hiba esett benne. A felelmes masinában akadoznak a kerekék, szélesebb forgással alább hagytak, egyik-másik már meg is állt. A nagy erősségök, amely egymáshoz tartotta őket, bomlásnak indult, hulladoznak, patognak minden oldalról a szegek.

A bomlást maga a miniszter okozta egy leiratával, amely nemrégiben érkezett le a bírósághoz. Podig a miniszter nem akart rosszat. A díjnokokat vette védelmébe, kiknek keserves, száradó, nyomoruságos helyzetén segíteni akart.

A leiratot maguk a díjnokok provokálták. A jog, törvény, igazságról mondott nagy szavak megsédítették őket és megártak az utat a miniszterig és kikönyörögték a maguk számára annak pártfogását. Keserves helyzetüket lefestették sötét színekkel és megdőbrent a miniszter, könyörület szállt a szívébe.

Legégetőbb kérdés lett a díjnokoké. Ezt vitatták, tárgyalták napokon át odafenn. Végre sok jó indulattal megfogalmaztak egy határozatot. A miniszter aláírta és a fehér papírlap röpködött széjjel az országban, mint sok felhajtott fehér tollu galamb...

És a merre elment, eljutott a lap, nagy lett a szomorúság és kitört az elégedetlenség. Sokaknak kezéből kihullott a toll és megállt az írás, szünetelt a munka. És sokhelyt ma is szünetel...

Szánandó, nyomoruságos helyzetükben a miniszter pártfogását kérték a bírósági díjnokok. Lefestették előtte keserves helyzetüket sötét színnel és megdőbrent a miniszter, szívébe könyörület szállt és meghagyta erős rendelettel a bíróságoknak, hogy oldalanként tíz fillér külön munkadíjat fizessenek minden díjnoknak, a ki naponként *husz tele oldalnál többet ír*.

Ólő, nehéz, fárasztó munka a másolás és lassu. Alig is van ember, ki tíz oldalt ír egy nap. És husz oldalt követel a miniszter és csak az azon felül végzett munkáért fizet.

Méltányos a díjnokok elkeseredése és jogos. De hát ne csudálkozzanak azon, hogy az így történt.

Hogyan legyen azoknak fogalma a mun-

ben. A két ezer tallér az ökörszálban volt elrejtve.

Judit magához vette a pénzt és személyesen vitte Jászvásárra, hol a kiváltás megtörtént. Ekkor ment aztán férjhez Damokos Péterhez.

Ha nem történik ez a házasság: a Damokos családnak magva szakadt volna, mert abban az időben a megcsontított Péter volt az egyetlen férfi sarjadék.

Hát aztán? kérdehetné nyalkán némely modern irányzat híve. „Gombház, ha leszakad, lesz más” hirdeti a magvaszakadásról korunk dekomponáló áramlatának szabad úszói. Pedig hát tessék elhinni, ér valamit az a pedigre is.

Nem azt mondom én, hogy kezdjünk megint nemesi kiváltságot osztogatni. A jog egyenlőség az emberiség legnagyobb törvénye. Hanem a régiséget, látom, még az ékszerben, a butorban, a fegyverben is megbecsülik. Hát még ha nemzedékről-nemzedékre, századokon át származnak át a jó szokások, a kötelességek! Ki mondja, hogy nincsen értéke annak a patinának, melyet a hagyományok raknak az ember lelkére?

A természet foglalkozás szerint fejleszti az érzékeket és szerveket. Vigyáz az élet-föltételekre, hogy fennmaradjon a faj. A nyúlak jó lábakat ad, hogy futhasson; a sasnak erős szárnyakat; a káposzta-hernyónak zöld színt, hogy nehezen lássa meg a veréb.

A Damokos család első foglaló volt. Prima occupatio jussán bírja Alecsernáton földjeit. Okmányilag kimutatható, hogy az a

káról, a munka értékéről, a kik sohasem d-jo goznak? . . .

— ch.

Pártoljuk a hazai ipart és termelést!

A hazai csement érdekében.

A társadalom majd minden rétege csatlakozik azon zászlóhoz, melynek jelszava a honi ipar pártolása. És az üdvös mozgalom sokat ígérő következményei már is nagyon szépen mutatkoznak. A törvényhatóságok, köz- és magánhivatalok, ha kell áldozatok révén is, a honi ipar termékeit használják. Egy ma érkezett miniszteri körvendület nagyot lendít a honi ipar pártolásán. A kereskedelmi miniszter ugyanis szigoruan utasította az államépítészeti hivatalokat, hogy az állami és közuti hidépítéseknel, épületeknél, csak magyarhoni csementet használjanak. Az árlejtési hirdatményekben, a rendeletre hivatkozolag, mindig föl kell tüntetni a magyar csement köteles használatát. Nagy fontosságu a kereskedelmi miniszter eme rendelete, mert ezzel nagyban emeli a hazai csement-bányák forgalmát s kiszorítja az idegent.

Hathatós iparpártolás.

A mult évben M.-Vásárhelyen alakult Székely Asztaltársaság minden alkalmat megragad, ha valamelyes székely érdekéről van szó, hogy azt hathatósan támogassa. Mióta a székely iparpártolási mozgalom megindult, egymaga többet tett, mint az egész székely társadalom. Tagjai nemcsak aláírták az iparpártolási fogadalmakat, hanem az iparténylegesen is támogatják. Ezt bizonyítja a Székely Asztaltársaság kebelében megindult azon mozgalom is, melynek célja az, hogy a közel jövőben oly nagyobb szabásu nyári táncmulatság tartassék Marosvásárhelyen, melyen csak azok vehessenek részt, urak és hölgyek egyaránt, a kik székelyszöttekből készített ruházatban öbejtanak megjelenni.

A kolozsvári Karolina orsz. kórház kimutatása.

A kolozsvári egyetemi klinikák és az országos kórház mult évi kimutatását beküldték szerkesztőségünkbe. A kimutatást a kórház igazgatója dr. Engel Gábor egyetemi nyilvános r.-k. tanár állította össze a következőképpen:

Az egyetemi klinikák és kórházi kózosztályok orvosi személyzete.

Székeszeti klinikán és kózosztályon:

Főnök: Dr. Brandt József, min. tan., egy. ny. r. tanár, a v. k. r. l.

I-ső tanársegéd: Dr. Hevesi Imre.

II-ik tanársegéd: Dr. Imreh Domokos.

Másod orvos: Dr. Teleki Kálmán.

Műtőnővendékek: Dr. Fischl Ármin, dr. Huszár Lajos, dr. Parádi Ferencz, dr. Schmidt Antal, dr. Szegedy József, dr. Tóth Gábor; — beosztva: dr. Arnold Richárd

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1900. Április 20.

Emlékezzünk régiekről.

III.

(A Damokosok leveles ládájából.)

Irtá: Bartha Miklós.

„En az avart jártam,
Tündöve, megálltam;
Egy régi levélben
Ezt írva találtam.”
Arany, Buda halála.

Bakcsi Judit.

A Rákóczy György szerencsétlen házaja Lengyelország után sok jó erdélyi vitéznek vette életét, szabadságát. Nagy családot deli ifjai jutottak a Krimben tatár-fogságra. Kit kiváltott a család, kit ott felejtett. A khán főpénztárosa törzskazincvet vezetett a magyar foglyokról; megbecsülte őket pénzérték szerint s tudatta emberségesen mindenikkel, hogy mennyi legyen az ő váltságdíja.

Ott szenvedett két Damokos is — Tamás, a székelyek főkapitánya és Péter, a székelyek hadnagya. Tamás ügyes, eszes, alkalmazkodó volt. A kerti munkánál annyi szakértelmet tanusított, hogy a khán megtette udvari kertésznek.

„Legalább nem viselek bilincset” — mondogatta Tamás.

Ugyancsak fogva volt Kemény János

is, a későbbi fejedelem, kit összeköttetéseinél és egyéni kvalitásainál fogva igen megkülönböztetett a khán. Kemény János könyven viselte a nehéz rabságot s egyáltalában nem feledkezett meg a khán udvarában donjuános hajlamairól. A sikerek mind magasabbra és magasabbra ragadták s egyszer, kerti sétája közben arra kérte Damokos Tamást, a kertészt, hogy kössön neki egy szépséges bokréta.

„Minek a bokréta kegyelmednek?” — kérdezte Tamás.

— A khán felesége számára — suttogetta Kemény, csak ne szólj öcsém senkinek.

„Tudja-e kegyelmed, hogy a kegyelmed hívságossága miatt mind a kettő a fejünkkel játszunk?”

— Oleó portéka az a mai világban, kedves öcsém; nem ér felely szép asszonyi állapot csókjával — felelte Kemény és rajta volt, hogy a bokréta minél szebb legyen.

Kemény is kiszabadult, Tamás is kiszabadult, de bizony szegény Péter tovább viselte a nehéz bilincset. Árva fia volt; a birtoka tutor kezén. Nem volt a ki kiváltta. Váltságdíját kétezer tallérban állapította meg a főpénztáros.

Hanem mégis volt Péternek valakije, Albis községben szomorkodó menyasszonya — Bakcsi Judit.

Székely leányok, székely asszonyok, ne feledjétek el ezt a nevet. Se a nevet, se őt magát, se nagy szomorúságát, se ne nagy kitartását.

Bakcsi Judit fiulcány volt. Ez azt jelentti, hogy örökölté az apai just. Mihelyt

nagykoruvá lett, elzalogosította birtokát s az így szerzett két ezer tallért sok sóvárgás és még több remény kíséretében átadta két megbízott emberének, hogy vigyék el a khánhoz. Egyszermind levélben értesítette a tatár uraságot, hogy megy a pénz és bocssásák szabadon Pétert.

Pétről, mihelyt a levél megérkezett, levették a nehéz vasat. Telt, mult az idő, de a váltságdíj csak nem érkezett. A tatár juszitczia arra a gyanura jött, hogy az egész csak csellogás akart lenni s hogy Péter csak azért kívánt bilincseitől ilyen átlon megszabadulni, hogy könnyűszerrel megszökhessek.

Talán tett is szökési kísérletet. Erről nincsen adat. Bizonyos csak az, hogy a nyomorultnak büntetésből levágták orrát, fülét s ezt azzal adták tudtul Bakcsi Juditnak, hazatérő foglyok által, hogy a váltság díj elmaradása okozta a büntetést.

Ezek az üzenetváltások nem mentek olyan gyorsan, mint ma. Évek teltek belé, míg Bakcsi Judit megtudta, hogy völgenyét rátul megcsontította a tatár. De ez nemlan kizsáztotta sem kietartását, sem szerelmét. Gyanupörrel élt, hogy megbízottai megcsalták. Kezdte a köveket megmorgatni, hogy nyitjára jőjön a csaláságnak. Emberei váltig bizonyítottak, hogy ők a pénzt azért nem adhatták át, mert a Nemere havason rablók támadtak rájuk s azok vették el.

Hosszas nyomozás, fáradozás, puhatolozás után — s ebben a székely derék szék-bírák és dullók is segélyre voltak — végre tíz év multán rátalált az eldugott pénzre egyik megbízottjának apjánál Kákós község-

367. 3—3

Dr. Szentkirályi Gyula.
kir. tszéki bíró.

366. 3-2.

Alispán helyett:
Gróf Lázár
főjegyző.

Csak akkor valódi, ha minden doboz fenekén aláírásom látható!

Nélkülözhetetlen !!

szájviz, melyet Alopolitzer udvari tanácsos, Schnizler, Kainzbauer tanárok és mások 50 év óta ajánlanak, kétséggel kívül **dr. Popp J. G.** bécsi cs. és kir. udvari fogorvos

ANATHERIN

szájvíze 1 ft 40, 1 ft és 50 kros üvegekben. Bámulatos hatású minden száj- és fogbaj, fogfájás, rossz lehellet, ingó fogak ellen, megerősíti a foghúst, megtartja a fogakat a legmagasabb korig és a rágószerveket megvédi a roth. stb. adástól. Fogpor 35 krajczár, fogplomba 1 forint, illatos növény-zsappan börtisztítóanlag ellen 30 krért kapható minden gyógyszerertárban, drogériában és illatszert üzletben. Valódi csak oly palackokban, mint a melyen az oldalt látható, két cimkével francia nyelven és czegeimlen aranynyomásban ellátott palack.

358. 4.—0.

minden csádnékn.

371. 1—5.

a budapesti szivattyu- és gépgyár részv. társaság, ezelőtt
Walser Ferencz képviselősege.

Mégis csak legjobb a
mindenütt kapható

és

C a c a ó.

1097. 20—0

99. 11—20

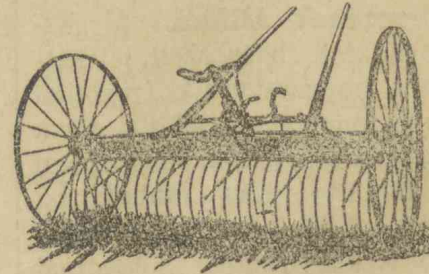
Egyedüli készítő és széjjel-küldési
raktára.

DOBÉNÁNDOR

uri, női és színházi fodrász
Budapest, Nefelejts-utca 27

Belközép-utca 5. sz. — Telefon szám 201.

Gazdasági gépek.

Megbízható, csiraképes, **gazdasági, vetemény** és **virágmagvak**. Lóher, lucerna, répa és fűmagvak. Raphia hárs, oltóviasz, fazézdulák, gabona-zsák, lóherés-zsák, ponyva, Nagy árjegyzék kívánatra bérmentve.

Állandó nagy kerékpár-raktár, a sportkörökben kedveltebb elsőrendű gyártmányokból.

Rendkívül olcsó árak, kedvező fizetési feltételek. Nagy raktártartók kerékpárszerelésekből pneumatic-burkolat és léetőmlő minden méretben szilsten van. Részletes árgyzékek rendelkezésre állanak. Javítóműhely.

D. M. Osborne et Co.-féle legjobb kéve- és marokrakó-aratógépek, fűkaszáló, szét-
űjtő, cséplőgépek, gőz, ló- és kézerőre;
tek, trieurök, szecska- és répavágók, tö-
mörítő-morzsolók, darálók stb. — Árjegyzék
kér. 1000.

357. 3—0.

Nyomatott Magyar Mihály nyomdájában, Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.